

**Sprawozdanie z V Konferencji Naukowej z cyklu *Edukacja i Praca*:
„Przedsiębiorczość społeczna. Przedsiębiorstwo społeczne”,
Warszawa 28 października 2016**

**Звіт про V Наукову конференцію з циклу Освіта і праця:
«Соціальне підприємництво. Соціальне підприємство»,
Варшава, 28 жовтня 2016**

**The report from the Fifth Scientific Conference, a part of a series
Education and Work: „Social entrepreneurship. Social entrepreneurs”
Warsaw 28th October 2016**

Dnia 28 października 2016 roku w siedzibie Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (APS) odbyła się V już konferencja z cyklu *Edukacja i Praca* zorganizowana przez Katedrę Pedagogiki Pracy i Andragogiki APS. Jak co roku temat konferencji odnosił się do wybranego aspektu pedagogiki pracy i zwracał uwagę na ważną rolę pedagogiki w przygotowaniu na rynek pracy. Tematy ubiegłych spotkań to m.in. „Pedagogiczne aspekty zarządzania zasobami ludzkimi” (2014), „Elastyczność czasu i organizacji pracy” (2015). Tegoroczna konferencja poruszała natomiast aktualny i ważny temat, między innymi w kontekście wyrównywania szans i przeciwdziałania marginalizacji społecznej: „Przedsiębiorczość społeczna. Przedsiębiorstwo społeczne”. Jak zaznaczył we wprowadzeniu rektor Akademii Pedagogiki Specjalnej prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski, idea zorientowania przedsiębiorstwa na czynnik społeczny to ważne zagadnienie, które warto kształtować i promować *wśród uczniów, studentów, pracowników uczelni i innych organizacji oraz pracodawców*.

Konferencja podzielona została na dwie części: teoretyczną, zorientowaną wokół perspektywy pedagogicznej, oraz praktyczną, prezentującą dobre praktyki w zakresie przedsiębiorczości społecznej. Jako pierwszy referat wygłosił prof. dr hab. Józef Orczyk na temat: „Edukacja czy tylko zatrudnienie, a może przedsiębiorczość społeczna?” Punktem wyjścia do rozważań przy tak sformułowanym temacie, stały się postępujące zmiany na rynku pracy,

takie jak: zmiana zatrudnialności grup o różnym poziomie wykształcenia, zmniejszenie roli zatrudnienia etatowego czy odejście od liniowego modelu zatrudnienia. Przewidywana większa trudność z uzyskaniem zatrudnienia w przyszłości (także w związku z postępowaniem technologicznym) skłania zatem do refleksji nad nową wizją pracy, przekształcaniem obecnych modeli biznesowych. Ale stawia także przed społeczeństwami wyzwania, jakimi są zmniejszanie nierówności społecznych oraz tworzenie nowej polityki społecznej. Prof. Orczyk podkreślił, że przedsiębiorczość społeczna w niedalekiej przyszłości będzie odgrywała coraz większą rolę.

Następna prelegentka, prof. dr hab. Aldona Andrzejczak, wystąpiła z referatem pt.: „Uniwersytet przedsiębiorczy. Główne bariery przedsiębiorczości akademickiej”, w którym starała się także znaleźć odpowiedź na pytanie o to, czy przedsiębiorczość akademicka jest formą przedsiębiorczości społecznej. Z przytoczonych przez nią badań wynikało, że przedsiębiorczość pracowników akademickich jest bardzo niska – niższa niż przedsiębiorczość samych studentów. Wśród barier rozwoju przedsiębiorczości akademickiej prof. Andrzejczak wymieniła między innymi sztywne zasady rozwoju i awansu zawodowego pracowników naukowych, kryzys tożsamości zawodowej nauczycieli akademickich, brak instrumentów i kanałów transferu „know how” do praktyki gospodarczej, regulacje prawne (m.in. bariery w sferze podatkowej) oraz tradycyjny wizerunek uczelni w biznesie. Przedsiębiorczość społeczną w praktyce akademickiej określić można natomiast jako marginalną, co stanowi także duże wyzwanie dla uczelni i obszar do rozwoju w praktyce przedsiębiorczości akademickiej. „Jak rozwijać tę przedsiębiorczość? Czy istnieją jakieś szczególne kompetencje, które warto kształtować, by zmierzać w kierunku rozwoju przedsiębiorczości społecznej?” – do tych wątpliwości odniósł się w kolejnym wystąpieniu prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski.

Wygłoszony referat: „Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości społecznej w Polsce” przybliżył rozumienie przedsiębiorczości społecznej, a także regulacje prawne dotyczące przedsiębiorstw społecznych w Polsce. Prof. Kwiatkowski zwrócił uwagę na to, że misją uczelni jest przygotowywanie pracowników na rynek pracy. Podejmując próbę znalezienia odpowiedzi na pytanie o to, „Jaka powinna być sylwetka przedsiębiorcy wpisującego się w założenia przedsiębiorczości społecznej?”, wyróżnił na podstawie literatury osiem podstawowych kompetencji. Należą do nich: (1) wysoki poziom samoświadomości, (2) raczej średnia niż wysoka skłonność do podejmowania ryzyka, (3) wysoki poziom zaufania, (4) wysoki poziom optymizmu, (5) wysoki poziom kompetencji społecznych, (6) umiejętność identyfikacji potrzeb społecznych, (7) rozbudowana sieć wsparcia społecznego i (8) brak poczucia

osamotnienia. Skoro kształtowanie tych kompetencji przez uczelnie wyższe jest istotne, to należałoby się zastanowić, jak je skutecznie kształtować.

Część pierwszą konferencji zakończyło wystąpienie dr hab., prof. APS Urszuli Jeruszki pt.: „Wychowanie do przedsiębiorczości społecznej”. Odwołując się do koncepcji *Wychowania do pracy i przez pracę* oraz koncepcji *Kapitału społecznego*, prof. Jeruszka zarysowała możliwości kształtowania przedsiębiorczości społecznej w szkolnictwie zawodowym, powołując się na konkretne przykłady zaczerpnięte z działań polskich szkół zawodowych. Jak zaakcentowała prelegentka, rozwijanie przedsiębiorczości społecznej w szkołach zawodowych może zwiększać szanse zatrudnienia absolwentów i zmniejszyć zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Druga część spotkania miała postać dyskusji panelowej, którą poprowadzili dr J. Bluszcz i dr J. Sikora. Gośćmi panelu byli przedstawiciele środowiska przedsiębiorców i aktywistów zaangażowanych w podmioty gospodarcze z przejawami działalności społecznej: K. Sieńko – kierownik działu rekrutacji z Poczty Polskiej, B. Michalak-Trybus – dyrektor Sanatorium Uzdrowskiego PIAST, J. Borzyński – dyrektor Biura Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości, K. Mizgalski – prezes przedsiębiorstwa LUX-DOM, J. Rok – członek Kooperatywy Spożywczej DOBRZE. Panel był przestrzenią wymiany spostrzeżeń i doświadczeń dotyczących prowadzenia działalności o znamionach przedsiębiorczości społecznej. Uczestnicy dyskusji wskazywali na korzyści i bariery w prowadzonych działaniach. Główne wskazywane przez nich korzyści to: wyrównywanie szans, zaspokajanie potrzeb społecznych, budowanie wspólnotowości, renoma przedsiębiorstwa, a także dodatkowe możliwości ekonomiczne. Zaciekawienie uczestników konferencji wzbudził zwłaszcza zaprezentowany przez Pana J. Roka przykład funkcjonowania Kooperatywy DOBRZE i prowadzonego przez nią sklepu (formalnie – stowarzyszenia). Głównym założeniem, w oparciu o które działa społeczność kooperatywy, jest zaspokajanie jej podstawowych potrzeb społecznych (dostęp do zdrowej żywności), a nie generowanie zysku. Powstająca poprzez działalność sklepu nadwyżka finansowa, w całości jest inwestowana w sklep (w tym zapewnienie godziwych warunków zatrudnienia dla jej pracowników). J. Rok zaakcentował, że członkom kooperatywy bliska jest filozofia *ekonomii wspólnego dobra*, gdzie w podejmowanych działaniach wspólne dobro społeczności stoi w centrum tej inicjatywy.

Podczas dyskusji nie brakowało pytań do występujących i komentarzy odnośnie do treści wystąpień zarówno z części pierwszej – teoretycznej, jak i z panelu z udziałem praktyków. Głos zabrał m.in. prof. dr hab. R. Gerlach, który poruszył ważny dla pedagogów pracy temat kształcenia zawodowe-

go: „Czy obecne instrumenty są wystarczające by «zmusić» pracodawców do udziału w kształceniu? Czy nie powinny za tym także iść kolejne środki motywujące ich do tego udziału?”. Wypowiedział się także dr hab. prof. APS F. Szlosek, który zwrócił uwagę na rzeczywistość polskich przedsiębiorców (trudności w samym utrzymaniu przedsiębiorstw), która nie stwarza odpowiednich warunków pozwalających im na angażowanie się w kształcenie zawodowe. Problem ten wiąże się w znacznym stopniu z umiejscowieniem kształcenia zawodowego w Polsce w systemie edukacji (nie w gospodarce). Tradycje przedsiębiorczości osadzone są w dużym stopniu w kulturze i kontekście historycznym – podkreślił. Prof. dr hab. Z. Janowska podzieliła się doświadczeniami w prowadzeniu spółdzielni socjalnej i podkreśliła rolę wsparcia ze strony gminy i innych lokalnych podmiotów gospodarczych, które pozwalają w utrzymaniu i zachowaniu ciągłości spółdzielni.

W podsumowaniu doceniono rolę dialogu, jaki był widoczny pomiędzy środowiskami przedsiębiorców, oraz przedstawicieli świata nauki i edukacji. Organizatorzy zwrócili uwagę na rolę edukacji w zakresie promowania cech przedsiębiorstw społecznych oraz kształcenia na rynku pracy przedsiębiorców uwrażliwionych społecznie. Na zakończenie organizatorzy z Katedry Pedagogiki Pracy i Andragogiki APS wyrazili nadzieję na spotkanie podczas kolejnych konferencji z cyklu *Edukacja i Praca* – merytorycznych spotkań na ważne dla pedagogów pracy tematy. Zapowiedzieli następną konferencję zaplanowaną na październik 2017 roku, zapraszając do udziału.